BIULETYN
Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego

WARSZAWA KWIECIEŃ 1950 Nr 4 (40)

Wydaje Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, W-wa, Smulikowskiego 6-8.

Zjazd Delegatów PTK

Zjazd Delegatów Oddziałów Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego wyznaczony został w Wałbrzychu na dzień 8 czerwca 1950 r.

Zgodnie z wymogami statutu Zjazd wysłucha sprawozdania Zarządu Głównego z rocznej działalności PTK, ustali plan pracy i budżet na rok bieżący, dokona wyboru nowego Zarządu Głównego, wreszcie ustosunkuje się do zgłoszonych na Zjazd wniosków.

W związku ze Zjazdem przewidziano szereg wycieczek krajoznawczych w malowniczym rejonie Wałbrzycha.

Zjazd odbędzie się w uruchomionym niedawno gmachu Domu Turystycznego Pol. Tow. Krajoznawczego.

Szczegóły dotyczące Zjazdu podane zostaną w oddzielnych okólnikach PTK.

PTK w walce z analfabetyzmem

Doceniając ważność akcji walki z analfabetyzmem i uznając ją za jeden z podstawowych obowiązków wszystkich organizacji społecznych, Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego zgłosił na ręce Pełnomocnika Rządu do Walki z Analfabetyzmem współpracę PTK w podjętej przez Rząd akcji w tym kierunku.

W związku z tym Zarząd Główny wystąpił do wszystkich Oddziałów PTK o podjęcie na swoich terenach współpracy z lokalnymi komórkami walki z analfabetyzmem, wezwał 640 Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej PTK do jednorazowej akcji rejestracyjnej w okresie Tygodnia Oświaty, wreszcie do akcji centralnej delegował swego przedstawiciela w osobie dr Stanisława Szymańskiego, członka Zarządu Głównego PTK.

Z działalności Prelegenta Objazdowego PTK

Prelegent Objazdowy Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego ob. Kazimierz Rapacz, w miesiącu styczniu 1950 roku, wygłosił 42 odczyty przy udziale 7.175 słuchaczy. Prelekcje ilustrowane bogato przezroczami wygłoszone były w świetlicach robotniczych, szkolnych, wiejskich w następujących miejscowościach: Leszno Wlk., Wolsztyn, Wschowa, Kargowa, Chwalim, Sucha, Maków Podhalański.

W miesiącu lutym ob. Kazimierz Rapacz wygłosił 41 odczytów w następujących miejscowościach: Radom, Kozienice, Pionki, Garbatka, Zwoleń, Solec nad Wisłą, Zbąszyń Wlkp. Odczytów wysłuchało 5.341 słuchaczy.

W miesiącu marcu nasz prelegent objazdowy wygłosił 46 odczytów przy udziale 11.263 słuchaczy w następujących miejscowościach: Katowice, Sosnowiec, Gliwice, Zbąszynek, Poznań, Włocławek, Tczew, Pelplin, Gdańsk, Gdynia, Łeba, Lębork, Toruń.

Głównym tematem odczytów była Trasa W—Z (122 odczyty). Inne tematy dotyczyły twórczości Jana Matejki oraz zabytków sztuki Krakowa.

W dzienniku pracy naszego prelegenta organizacje społeczne, korzystające z naszej akcji odczytowej wyrażają się o niej bardzo pochlebnie. Przedstawiciele miasta nadmorskiego Łeby, dziękując serdecznie za wygłoszone odczyty, zaznaczyli, że były to po wojnie pierwsze w tym mieście odczyty w ogóle.

Z działalności Oddziału PTK w Olsztynie

Olsztyński Oddział PTK w ubiegłym roku w czasie Zjazdu Delegatów mógł się wykazać imponującymi wynikami pracy w zakresie odbudowy i zagospodarowania schronisk turystycznych, obsłużenia wczasów wędrownych oraz w dziale wydawniczym. Aczkolwiek w ostatnich miesiącach akcja przejmowania, odbudowy, zagospodarowania dalszych schronisk nie zmalała, lecz nawet wzrosła, doświadczenie Zarządu Oddziału i pozyskanie z gospodarki turystycznej własnych środków finansowych pozwoliły Zarządowi Oddziału na rozszerzenie działalności programowej.

Oddział liczy 300 członków, dysponuje pięknym lokalem organizacyjnym, pięknie urzą

dzonymi schroniskami turystycznymi w mieście, posiada sprawnie działające biuro i zgrany zespół działaczy krajoznawczych w Zarządzie.

Wysoka Brama — siedziba Zarządu Oddziału — stała się centrum prac krajoznawczych i turystycznych całego okręgu. Tu w ścisłym związku z Okręgową Radą Związków Zawodowych zorganizowano dwumiesięczny kurs krajoznawczy dla przewodników i instruktorów krajoznawczych. Wykłady kursu odbywają się dwa razy w tygodniu po 2 godziny w sali konferencyjnej PTK w Wysokiej Bramie. Prelegentami Kursu są: Ob. ob.: Sukert-Biedrawina Emilia, Stanisław Wiśniewski, Zbigniew Rewski, inż. Władysław Muzolf, Witold Korzonek, inż. Panfil, Włodzimierz Ronczewski, inż. Aleksander Zubelewicz, Józef Targoński oraz prelegenci Okręgowej Rady Związków Zawodowych. Prelegenci posługują się epidiaskopem, tablicami, wykresami, mapami, odbywają wycieczki, przeprowadzają ćwiczenia.

W miesiącu kwietniu Zarząd Oddziału przewiduje uruchomienie drugiego podobnego kursu dla słuchaczy z dalszych okolic. Będzie to kurs dziesięciodniowy oparty o internat. Kurs jest finansowany przez Zarząd Oddziału przy współdziałaniu ORZZ i Orbisu.

Zarząd Oddziału zwrócił uwagę również na zagadnienie Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej. Z inicjatywy PTK powstają w Olsztynie i najbliższej okolicy Koła Krajoznawcze. Zarząd Oddziału udzielił subwencji Kołu w Lidzbarku w wysokości 15.000 zł na ożywienie działalności, podobna subwencja udzielona została Kołu Krajoznawczemu przy Szkole Podstawowej Nr 3 w Olsztynie. Członkowie Koła Młodzieżowego przy Liceum Komunikacyjnym w Olsztynie pomagają Zarządowi Oddziału w uporządkowaniu biblioteki oraz biorą czynny udział w pracach Oddziału.

Zarząd Oddziału zlustrował schroniska PTK w Piławkach k. Ostródy, Pasłęku, Fromborku, Ornecie, Lidzbarku, w św. Lipce, Kętrzynie i Wilkasach. Druga tura lustracji obejmie schroniska w Mrągowie, Krutyni, Piszu, Orzyszu, Węgorzewie, Mikołajkach, Rucianem, Lalce. Celem ożywienia działalności Oddziałów PTK na terenie woj. olsztyńskiego uchwałą Zarządu przydzielono poszczególnym członkom Zarządu Oddziału opiekę nad działalnością Oddziałów terenowych.

Oddział PTK w Katowicach

Ruchliwy Oddział PTK w Katowicach uzyskał dogodny lokal w sąsiedztwie dworca kolejowego przy ul. Dworcowej 15 (tel. 317-68).

Walne zgromadzenie członków Oddziału odbyło się w dniu 29 marca br. przy udziale przedstawicieli PZPR, Związków Zawodowych i licznych organizacji społecznych. Zarząd Główny reprezentował na zebraniu ob. Zbigniew Tokarski, Kierownik Biura Zarządu Głównego PTK z Warszawy.

Mgr. Zbigniew Tokarski wygłosił na wstępie referat na temat ideologii współczesnego polskiego krajoznawstwa.

Sprawozdanie z działalności Oddziału złożył prezes dr Górnisiewicz. Ustępujący Zarząd mógł się wykazać bogatą a różnorodną działalnością. W uznaniu zasług najdzielniejszych działaczy Oddziału, Zarząd Główny PTK przekazał pamiątkowe roczniki „Ziemi" następującym członkom Zarządu Oddziału Katowickiego: Prezesowi dr Lucjanowi Górnisiewiczowi, mgr. Marii Suboczowej, mgr. Bonifacemu Gajdzikowi, ob. Franciszkowi Kiedroniowi.

Nowo wybrany Zarząd Katowickiego Oddziału PTK z dr L. Górnisiewiczem na czele na swoim pierwszym posiedzeniu postanowił włączyć się w ogólną akcję uczczenia dnia Święta Pracy i powziął następującą uchwałę:

1. zorganizować 10 Oddziałów, względnie Kół Krajoznawczych nie tylko na szczeblach powiatowych, ale i gminnych i zlecić im najściślejszą współpracę z Powiatowymi Komisjami Krajoznawczymi Związków Zawodowych,
2. zorganizować conajmniej w pięciu miejscowościach placówki opieki społecznej nad zabytkami przeszłości i przyrody,
3. zdwoić akcję propagowania krajoznawstwa wśród robotników i chłopów przez popieranie Kół przy zakładach pracy i kącików krajoznawczych w świetlicach.

Pierwszomajowe zobowiązania zarządu PTK mają być dalszym krokiem do zrealizowania programu krajoznawczego, ujętego w haśle: Przez poznanie kraju do jego umiłowania.

PTK na zebraniu kierowników świetlic w Lublińcu

W dniu 5 kwietnia rb. na zebraniu kierowników świetlic Związków Zawodowych z terenu powiatu lublinieckiego przedstawiciel Zarządu Oddziału PTK w Katowicach ob. mgr. B. Gajdzik wygłosił referat pt. Krajoznawstwo w świetlicy, a drugi przedstawiciel inż. E. Matwijów wygłosił referat pt. Znaczenie krajoznawstwa w dobie dzisiejszej. Oba referaty były przez licznie zgromadzonych kierowników świetlic przyjęte bardzo życzliwie. W wyniku narad postanowiono powołać w Lublińcu Oddział Pol. Tow. Krajoznawczego. Dla zrealizowania tej uchwały zebrani powołali pięcioosobową komisję. Uczestnikom zebrania wręczone zostały materiały propagandowe krajoznawcze.

Oddział PTK w Gorlicach

W dniu 19 lutego br. odbyło się w Gorlicach zebranie organizacyjne nowego Oddziału Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego. Z ramienia Zarządu Głównego PTK przybył na zebranie Wiceprezes Józef Kołodziejczyk, z ramienia Zarządu Okręgu w Rzeszowie ob. prof. Zięba i ob. Łysiakowa.

Zebranie zagaił przewodniczący Miejskiej Rady Narodowej ob. Władysław Kosiba, powołując na przewodniczącego zebrania ob. Eugeniusza Kwiecińskiego.

Po wysłuchaniu referatu V. Prezesa Józefa Kołodziejczyka na temat celów i rozwoju Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego zebrani uchwalili jednogłośnie po ożywionej dyskusji zlikwidować b. Towarzystwo Opieki nad Zabytkami Gorlic i utworzyć w Gorlicach Oddział Pol. Tow. Krajoznawczego.

Prezesem Zarządu Oddziału PTK w Gorlicach wybrana została dr Antonina Gawlik, I. V. Prezesem Wł. Haluch, II. V. Prezesem inż. Józef Barut, Sekretarzem — ob. Julian Marciszewski, Skarbnikiem — ob. Wanda Tokarska.

Adres nowego Oddziału: Gorlice, ul. Niepodległości 3.

Otwarcie schroniska turystycznego PTK w Elblągu

W środę dnia 22 lutego br. zostało otwarte i oddane do użytku publicznego schronisko turystyczne Oddziału Elbląskiego Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego (Krótka 5).

W odświętnie przybranej świetlicy schroniska zebrali się o godzinie 11 przedstawiciele miejscowych władz, partii politycznych, Zw. zawodowych, organizacji społecznych z przedstawicielem Miejskiej Rady Narodowej, ob. Wiśniewskim i V. Prezydentem miasta na czele. Przybyły również delegacje związków młodzieżowych, reprezentacja zatrudnionych przy odbudowie schroniska robotników oraz liczni członkowie T-wa.

Uroczystość otworzył wstępnym przemówieniem prezes Oddziału, Jan Łaparewicz.

Umasowienie ruchu turystycznego zależne jest w pierwszym rzędzie od posiadania odpowiednio rozbudowanej sieci schronisk turystycznych, nie obliczonych na zysk, lecz dostępnych dla ludzi ze świata pracy, którym mają w pierwszym rzędzie służyć. Toteż jedną z pierwszych i zasadniczych trosk Oddziału, założonego w Elblągu w 1947 r. stała się odbudowa schroniska turystycznego, życzliwie przyjęta przez właściwe czynniki rządowe.

Gorącym orędownikiem sprawy odbudowy schroniska stał się założyciel Oddziału, ówczesny dyr. Delegatury Rządu dla Spraw Wybrzeża, Jerzy Bonkowicz Sittauer, posiadający wielkie zasługi na polu organizacji Oddziału.

Ze złożonego dalej sprawozdania wynika. że odbudowa doszła do skutku, dzięki dotacjom Ministerstwa Komunikacji, w kwocie przekraczającej 5.000.000 zł.

Urządzenie wewnętrzne schroniska zakupione zostało z dotacji Zarządu Głównego PTK i Min. Komunikacji, za 2.000.000 zł.

Miejska Rada Narodowa i Zarząd Miejski udzieliły nam również drobnych subwencji na zapoczątkowanie prac Oddziału, łącznie z uporządkowaniem turystycznym terenu.

Na prośbę prezesa Oddziału PTK przedstawiciel Miejskiej Rady Narodowej, ob. Wiśniewski ogłosił schronisko za otwarte i czynne, zwracając przy tym uwagę na ogrom prac i wyników włożonych w dzieło odbudowy przez szczupłe grono zrzeszonych w T-wie osób, dokonane kosztem nieznacznych w stosunku do osiągnięć sum pieniężnych. Ob. Wiśniewski składając twórcom schroniska najlepsze życzenia w imieniu MRN i Zarządu Miejskiego, zwrócił się z apelem nie ustawania w pracy i wysiłkach w kierunku całkowitego ukończenia budowy, tak by Elbląg mógł stać się ośrodkiem turystycznym i bazą wypadową na najbliższe okolice.

Życzenia pod adresem T-wa i schroniska złożyli następnie: V. prezydent miasta ob. Tomaszewski, przedstawiciele komitetów Miejskiego i Powiatowego PZPR ob.ob.: Staszewski i Olszewski, inspektor Szkolny ob. Sawiński, inspektor Kultury Fizycznej i Sportu, ob. Salwacki, przedstawiciel ZMP i ZHP oraz członek Oddziału ob. Oczesalska.

Szczególnie gorąco oklaskiwano przemówienie przedstawicieli PZPR, którzy podkreślali, że budowa schroniska posiada nie tylko gospodarcze znaczenie, lecz także i polityczne. Jest ona bowiem wkładem w wielkie dzieło odbudowy, zagospodarowania Ziem Odzyskanych i jako taka stanowi godną odpowiedź pod adresem podżegaczy wojennych, którzy prawa nasze do tych Ziem usiłują bezskutecznie zresztą kwestionować. Uroczystość zakończono grupowym zwiedzaniem schroniska.

Schronisko PTK mieści się przy ul. Krótkiej 5, więc w centralnym punkcie miasta, w pobliżu placu Słowiańskiego.

Robotami z ramienia Twa i Urzędu Wojewódzkiego kierował Architekt pow. inż. Tatarynowicz. Prace budowlane — remontowe wykonała Spółdzielnia Budowlana w Elblągu.

W pierwszej fazie odbudowy wykończono całkowicie parter i I p., w którym mieści się sekretariat i schronisko, urządzone wprawdzie skromnie, lecz estetycznie i kulturalnie. W obecnym stanie wyposażenia schronisko obliczone jest na 40 łóżek, już gotowych dla

przyjęcia wycieczkowiczów, w pierwszym rzędzie świata pracy i młodzieży szkolnej.

W przyszłości, po ostatecznym wykończeniu II i III piętra, pojemność schroniska wzrośnie do przeszło 100 łóżek. Posiada ono dostosowane do tej ilości urządzenia sanitarne i kuchnię.

Wycieczki na Ostrów Lednicki (k. Gniezna)

Oddział P. T. K. w Gnieźnie posiada na wyspie jeziora Lednickiego (k. Gniezna) schronisko, które w roku 1948 zostało wyremontowane i przygotowane prowizorycznie dla ruchu turystycznego. Ruch ten na wyspie był przed wojną ożywiony.

W związku z pracami konserwatorskimi i badawczymi nad początkami Państwa Polskiego (prace takie podjęte zostały na terenie całej Polski), rozpoczęto również te badania i na Ostrowie Lednickim. Z tego powodu ruch wycieczkowy na wyspę został czasowo wstrzymany, a schronisko użyte zostało na mieszkanie dla pracujących tam badaczy historycznych.

Na skutek starań, podjętych ostatnio przez Polskie Towarzystwo Krajoznawcze Ministerstwo Kultury i Sztuki zakomunikowało nam, że jakkolwiek prace konserwatorskie i badawcze na Ostrowie Lednickim, prowadzone przez Kierownictwo Badań nad Początkami Państwa Polskiego potrwają jeszcze kilka sezonów wykopaliskowych, mając na celu pełną eksplorację naukową jednego z najważniejszych zabytków architektonicznych okresu wczesnodziejowego, to jednak Ministerstwo uznaje za możliwe w roku 1950 ponowne otwarcie ruchu turystycznego na Ostrowie Lednickim (pismo Ministerstwa Kultury i Sztuki z dn. 13 grudnia 1949 roku, l. dz. 14415/49/Ż do Zarządu Głównego P. T. K.).

Liczba osób przybywających równocześnie na wyspę nie może przekraczać 25 osób w jednej grupie, przy czym wycieczki muszą przed wyjazdem na Ostrów porozumieć się z Kierownictwem Badań nad Początkami Państwa Polskiego oraz Kierownictwem prac wykopaliskowych na Lednicy (dr. Kazimierz Żurowski, Gniezno, Stalina 11).

Ruch wycieczkowy może odbywać się wyłącznie w okresie prac ekspedycji t. j. od 1 czerwca do 1 października ze względu na konieczność nadzoru nad bezpieczeństwem odsłoniętych partii grodziska oraz na możliwość uzyskania kompletnych wyjaśnień:

Schronisko noclegowe na wyspie nie będzie jednak czynne przez dłuższy czas.

Poznański Oddział PTK

Zarząd Oddziału Poznańskiego PTK ułożył bogaty plan wycieczek krajozn. po Polsce.

Oto wykaz najważniejszych wycieczek:

18—29 czerwca: Warmia, Mazury, Puszcza Białowieska. Koszt 6.080 zł bez Białowieży, 8.540 z Białowieżą.

2—9 lipca: Kotlina Kłodzka, Wrocław. Koszt 4.430 zł.

8—16 lipca: Karkonosze, Wrocław. Koszt 4.830 zł.

2—16 lipca: Warmia, Mazury, Augustowskie jeziora, Puszcza Białowieska. Koszt 9.400 zł.

19—31 sierpnia: Podhale — Pieniny, Beskid, (Kraków, Oświęcim, Babia Góra, 3 dni w Zakopanem, Pieniny łodziami od Czorsztyna do Szczawnicy, Rożnów, Żegiestów, Krynica, Poprad, Kraków, Wieliczka). Koszt 9.150 zł.

Koszta liczą się bez wyżywienia, na które codziennie należy przeznaczyć od 200 do 300 zł.

Zgłoszenia na wycieczki, wszelkie zapytania należy kierować do Poznańskiego Oddziału PTK, Poznań, ul. Mickiewicza 3. Zgłaszać się należy najpóźniej na dwa tygodnie przed terminem wycieczek.

S p i s t r e ś c i:

Prenumerata roczna 500 zł. półroczna 275 zł, kwartalna 150 zł. Zeszyt pojedyńczy 60 zł.

Przedpłatę przyjmują urzędy pocztowe na konto czekowe P. K. O. Nr I-1401. Warszawa.

Redaguje Komitet. Wydawca: Polskie Towarzystwo Krajoznawcze.

Redakcja i Administracja: Warszawa, ul. Smulikowskiego 6/8 III p.

Druk. P. W. Z. G. Zakład Nr 16 Warszawa, B-111824